C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-69/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Nr.PIGD 1-24119155-03-21rji-17012025 Judecător: Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

03 aprilie 2025 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În completul compus din:
Preşedintele completului, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Ludmila Iarmaliuc, Ecaterina Arseni

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul Directorului penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 06.12.2024, prin care a fost admisă plângerea **condamnatului Manole Ion** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenți, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Ținând cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 22 octombrie 2024 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Manole Ion împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În motivarea plângerii condamnatul a invocat că se deţine în Penitenciarul nr. 2 Lipcani începând cu data de 14 iulie 2023 până în prezent, în condiţii inumane, şi anume: nu se respectă norma spaţiului locativ; celule populate cu diferite insecte; lipsa mobilierului

necesar pentru păstrarea hainelor; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp de ploaie; apă potabilă de calitate rea.

A solicitat constatarea faptului deţinerii sale în condiţii inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 06 decembrie 2024 condamnatului s-a admis plângerea condamnatului Manole Iom împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Manole Ion a fost deţinut în perioada 03 iulie 2023-20 noiembrie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 506 (cinci sute şase) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, s-a redus pedeapsa lui Manole Ion cu 51 (cincizeci şi una) zile pentru 506 (cinci sute şase) zile, în care acesta s-a aflat în detenţie, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (o) zi de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Manole Ion, născut la *****, prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Central din 11 decembrie 2019 cu închisoare pe un termen de 07 (şapte) ani, s-a redus cu 51 (cincizeci și una) zile.

A fost obligată administraţia Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheieri.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani, solicitând admiterea recursului, admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 06 decembrie 2024, rejudecarea cauzei, cu pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Manole Ion ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat următoarele argumente.

- în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Manole Ion i-au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie: condamnatului i-a fost asigurat

spaţiul locativ de 3,5 m2 în celula colectivă; condamnatul a fost deţinut în celulă bine iluminată şi ventilată; iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul a 4 geamuri din termopan, care se deschid; iluminarea artificială a fost asigurată prin 2 corpuri de ilum, câte 100 Wt; încălzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 4 calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi separate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate, condamnatului a fost acordat dreptul la deplasarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului; spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşine de spălat de tip automat. în penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor; deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat; asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; alimentaţia corespunde standardelor stabilite, în Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fântână arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM, calitatea apei corespunde standardelor.

- standardele CtEDO prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m2, însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standartelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atîta timp cît se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţiisunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi).
- criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiilor de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea Icazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară;infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii.
- examinarea criteriului ”spaţiu acordat fiecărui deţinut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

- curtea confirmă faptul că standardul predominant în iurisprudenta sa, şi anume 3 m2 de suprafaţă a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă, este standardul minim aplicabil în temeiul art. 3 din Convenţie.
- în cazul în care suprafaţa podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică de 3 m2, lipsa de spaţiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naştere unei puternice prezumţii de încălcare a art. 3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuşi infirma prezumţia, demonstrând prezenţa unor elemente capabile să compenseze această circumstanţă în mod adecvat. Prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fl infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi: 1) reducerile spaţiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m2 sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoţite de o libertate de mişcare suficientă în afara camerei şi de activităti în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituţie care oferă, în general, condiţii de detenţie decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanţe agravante ale unor condiţii de detenţie precare" (cauza Mursic c. Croaţia)
- atunci când o persoană privată de libertate dispune în camera sa de un spaţiu personal cuprins între 3 şi 4 m2, factorul spaţiu rămâne un element de măsură în aprecierea făcută de Curte asupra caracterului adecvat sau inadecvat al condiţiilor de detenţie. în astfel de cazuri, aceasta va concluziona o încălcare a art. 3, dacă lipsa de spaţiu este însoţită de alte condiţii de detenţie materiale precare, în special lipsa de acces la o curte de plimbare sau lipsa de acces la aer şi lumină naturală, ventilaţie insuficientă sau inadecvată, temperatură insuficientă sau prea ridicată în încăperi, lipsa de intimitate la toalete sau condiţii sanitare şi de igienă precare.
- judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Conform prevederilor art.447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, *(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

Referință, până la data examinării cauzei, nu a parvenit.

Verificând argumentele cererii de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, recursul urmează a fi respins ca nefondat, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează că, judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Manole Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26 mai 2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude că, judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a admis plângerea acestuia și a constatat deținerea lui Manole Ion în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, în perioada 03 iulie 2023-20 noiembrie 2024 în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 506 zile, în calitate de condamnat.

Potrivit plângerii înaintate, Manole Ion susține că, s-a deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spaţiului locativ; celule populate cu diferite insecte; lipsa mobilierului necesar pentru păstrarea hainelor; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp de ploaie; apă potabilă de calitate rea.

Potrivit raportului prezentat de administrația penitenciarului, Manole Ion s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani şi în perioada de referinţă, -a deţinut în sectorul de tip semiînchis, deci are dreptul, în intervalul de timp de la deşteptare până la stingere (6:00 - 22:00) să se deplaseze liber pe teritoriul penitenciarului, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului. În perioada de referinţă condamnatul a fost deţinut în celula nr. 10, cu suprafaţă totală de 42 m2, situată în blocul locativ nr. 1, unde au fost deţinuţi 12 persoane, suprafaţa locuibilă per persoană fiind de 3,5 m2; iluminarea naturală este asigurată prin 4 geamuri de tip

termopan, care se deschid pentru asigurarea ventilaţiei naturale; iluminarea artificială se efectuează prin 2 becuri de ilum fluorescente; celula a fost şi este în stare satisfăcătoare, reparaţie capitală nu necesită, încălzirea este asigurată prin sistem centralizat de încălzire, fiind amenajată cu 4 calorifere de încălzit, în perioada rece a anului temperatura aerului se păstrează la un nivel nu mai mic de 180 C. Celula este dotată cu 12 locuri individuale de somn, 5 noptiere, 3 mese, 5 scaune, 1 cuier pentru haine, 1 poliţe de perete, 1 dulap.

Astfel, Colegiul penal conclude că, instanța de judecată just a constatat că, Manole Ion s-a deţinut în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ. Totodată, instanţa a constatat că condamnatul s-a deţinut în celule populate cu diferite insecte şi apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administraţiei penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Însă, prezentând contracte respective, administraţia nu a prezentat actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cît deratizarea cât şi dezinfectarea încăperilor. Faptul că celule sunt populate cu diferite insecte au constatat şi membrii CpPT prin raportul din 19 mai 2023.

Potrivit Raportului privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la P-2 la 19 mai 2023, membrii CpPT atrag atenția administrației penitenciarului la soluționarea problemei suprapopulării, și au constatat că, în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în dormitoarele cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapome insalubre, miros neplăcut. Potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023 s-a constatat că nu au fost realizate recomandările anterioare, precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deținuților, pentru asigurarea celor 4 m^2 conform standardelor CPT.

În acest mod, prima instanță just a reținut că, condamnatul Manole Ion s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada raportată, în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ per persoană de 4 m^2, fiind deținut în celule supra aglomerate, contrar standardelor internaționale și celor naționale, prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat.

Concomitent, instanța analizând toate circumstanțele invocate în cererea condamnatului Manole Ion, judicios a constatat că acesta s-a deținut în celule populate cu diferite insecte, apreciind critic cele invocate de către reprezentantul

administrației penitenciarului precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează conform unui grafic de către agent economic specializat, conform contractului încheiat.

În acest context, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, Colegiul penal consideră, că judecătorul de instrucție just a stabilit că, pe parcursul perioadei vizate Manole Ion a ispășit pedeapsa în Penitenciarul nr.2 Lipcani, unde dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în celule populate cu diferite insecte, precum și cu nerespectarea normei spațiului locativ, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Respectiv, Colegiul penal, la fel, ca și judecătorul de instrucție consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat Manole Ion, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în perioada vizată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise.

Totodată, la caz judecătorul de instrucție just a aplicat formula de calcul stipulată de legislator în textul art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, și anume o zi de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare în Penitenciarele nr.2 Lipcani, care în opinia Colegiului este un echitabilă.

Totodată deși la caz este neîntemeiată soluția instanței în partea rotunjirii termenului constatat ca fiind deținut condamnatul Manole Ion în condiții inumane și degradante de la 506 la 510 zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) Cod procedură penală, instanța de judecată incorect a ajuns la concluzia necesității rotunjirii acestora or, aceasta este o prerogativă a instanței și nu o obligație, iar la caz se atestă că la momentul emiterii încheierii (06 decembrie 2024), condamnatul urma în continuare să execute pedeapsa, deoarece condamnatul continuă să se dețină în penitenciar, în privința zilelor rămase care nu au putut fi reduse, dar ținându-se cont de faptul că la momentul examinării cauzei de către instanța de fond numitul s-a eliberat deja din detenție, Colegiul penal nu va modifica soluția în sensul dat.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs conchide că, cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, iar temei de casare a încheierii nu s-a stabilit, fiind condiționată respingerea cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 06 decembrie 2024, prin care s-a admis plângerea condamnatului Manole Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, conform jurisprudenței CEDO, ce afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător: Ghenadie Liulca

Judecători: Ludmila Iarmaliuc

Ecaterina Arseni